

SPOR FEDERASYONLARINDA SPORTİF UYUŞMAZLIKLARDA GÖREV

Bu çalışmamızda, kulüp ,sporcu, teknik adam, sağlık personeli , menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili diğer kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali haklardan kaynaklı uyuşmazlıkların çözümünde görevli yargı yeri, konusu tartışılacaktır.

Federasyonlar, sporculara, sezon başlamadan önce , belli bir tarihe kadar teslim etmek üzere, “tip sözleşme” adı verilen bir sözleşme imzalatmaktadırlar. Diğer bir deyimle , sporcu bu tip sözleşmeyi imzalamaz ise , ilgili federasyon tarafından sözleşmesi tescil edilmemektedir . Sonuç olarak ligde oynayacak sporcular tip sözleşme imzalamak zorundadırlar. İmzalatılan bu sözleşmede, sporcuya, yapılacak ödemenin şekli, net veya brüt olup olmadığı , ödemelerin hangi tarihlerde ve ne şekilde yapılacağı gibi unsurlar yazılmakta, bir de matbu olarak, tarafların tip sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlıkların çözümü konusunda, Federasyonun yetkili organlarına başvurmayı kabul ettiğine dair bir maddeyi de yazmaktadırlar. Bu makalenin konusu, tarafların bu sözleşmeyi imzalamak ile, genel mahkemelerin yargı görevi yerine federasyon kurullarının görevini kabul edip etmedikleri veya hangi konularda federasyon hukuk kurullarına başvurmaları gerektiği ve hangi konuların bu sporcunun genel mahkemelere başvurabileceklerinin tartışılmasıdır. .

Türkiye Voleybol Federasyonunda, taraflar arasında imzalanan “Tip Sözleşme”nin , imzaların üst bölümünde , *“uyuşmazlıkların Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurulunca çözülmesi ve bu kurulun kararlarına aynen uyacağımızı beyan ve taahhüt ederiz...”* denilmektedir. *Türkiye Basketbol Federasyonu Tip Sözleşmesinin 8. Maddesinde ise, “Her türlü mali ve idari ihtilaflar ile kulüplerin sporculara verdikleri para cezaları , ilgili mevzuat ve ana statü çerçevesinde Federasyonca incelenir karara bağlanır.”* denmektedir.

Bu durumda tarafların aralarındaki , sözleşmeden kaynaklı parasal ve mali uyuşmazlıkları , Federasyon Kurullarına götürmek zorunluluğu var mıdır?

GENEL OLARAK :

Ulusal ve Uluslararası federasyonlar, kendi bünyelerinde ortaya çıkan uyuşmazlıkların kendi oluşturdukları kurullar tarafından çözülmesini istemektedirler. Bu yüzden devlet tarafından yapılan müdahaleleri bertaraf etmektedirler. Hatta federasyonlar sporcuların mahkemelere başvurmasını önlemek üzere onlara baskı yapmaktadırlar.

Federasyon bünyesinde çıkacak uyuşmazlıkların münhasıran federasyon yetkili kurulları tarafından çözülmesine, dolayısıyla devlet yargısının bu uyuşmazlıklar açısından bertaraf edilmesine yönelik düzenlemeler farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

Federasyonun Statüsüne hüküm konulmak suretiyle, tarafların arasında ortaya çıkacak uyuşmazlıkların çözümü için, genel mahkemelere (devlet yargısına) başvurması yasaklanabilir.

Bir başka yol da sporculardan devlet yargısına başvurmayacakları yolunda taahhütler almak veya taraflara , içinde “ anlaşmazlık halinde Federasyon kurullarına başvurulacağı “ ibaresi olan tip sözleşmeleri imzalatarak, sporcuların devlet yargısına başvurmamalarını sağlamaya çalışmak gibi önlemler almışlardır.

Bu şekilde kulüpler veya sporcular, federasyonun statüsünde veya kendilerinden alınan taahhütlerde öngörülen uyuşmazlıklar için devlet yargısına başvurmaktan feragat etmiş olmakta, bir anlamda , kulübü ile uyuşmazlık çıkması durumunda sadece federasyonların yargı kurullarına başvurma zorunluluğu ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bir anlamda Federasyonun yargı kurulları tarafından kendilerine verilecek her türlü karara uymayı , uyuşmazlık çıkmadan önce taahhüt etmiş olmaktadır.¹

Sportif yargı kurulları tarafsız ve bağımsız yargı kurulları değildir, adil yargılamanın gereklerine uyulması, sporcuların hak arama hürriyetinin ihlal edilmemesi için , bu kurullar tarafından verilecek kararlar aleyhine bağımsız ve tarafsız bir yargı merciine (mahkeme) başvuru imkanının tanınması gerekmektedir. Devlet yargısının bertaraf edilmesi ve onun alternatifi olacak bir tahkim mahkemesinin yetkili kılınmaması halinde, söz konusu yasaklayıcı hükümler ,bir çok hukuk sistemi tarafından geçersiz sayılacaktır. Diğer taraftan spor yargı kurullarının verdikleri kararlar , ilam niteliğinde olmadığı gibi, İcra İflas Kanunu 68. Maddesinde sayılan belgelerden de değildir. Federasyon kurulları tarafından verilen kararlar ancak ilamsız icraya konu olabilecektir. Bu durumda, Federasyon kurulları tarafından alacaklı lehine verilen karar , karşı tarafın itirazı ile duracak ve tekrar genel mahkemelerde muhakeme konusu yapılacaktır. Bu süreç yargılamanın gereksiz yere uzamasına neden olacak ve usul ekonomisine aykırı bir durum oluşturacaktır.

Türkiye Futbol Federasyonu dışında kalan ve 3289 Sayılı Kanun çerçevesinde bağımsız (özerk) spor federasyonları olarak adlandırılan federasyonlar açısından da yine iki dereceli yargı sistemi söz konusudur. İlk derece yargı kurulları (ceza ve disiplin kurulları) , her federasyonun kendi içinde oluşturulurken, bu kurullar tarafından verilen kararlara ve federasyon yönetim kurulu tarafından alınan kararlara karşı yapılacak başvuruları incelemek üzere (ikinci derece yargı kurulu) Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde Tahkim Kurulu oluşturulmuştur.²

3289 sayılı kanunun ek 9. Maddesinde “ ..Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir” 8f.7, son cümle) ifadesi ile Tahkim Kurulu’nun , federasyonların yönetim kurulları tarafından verilecek kararlar ile disiplin ve ceza kurulları kararları aleyhine yapılan başvurular üzerine verdiği “..kesin...” olacağına dair ibare (f.8), Anayasa’nın hak arama özgürlüğüne ilişkin 36.

¹ Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Doç.Dr. Hatice Özdemir KOCASAKAL, sf.113, 2013, İSTANBUL

² Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Doç.Dr. Hatice Özdemir KOCASAKAL, sf.117, 2013, İSTANBUL

Maddesinde, güvence altına alınan , dava yoluyla hak arama özgürlüğünü ihlal ettiği ve Anayasa'nın 125. Maddesinde öngörülen idarenin her türlü eylemine karşı yargı yolunun açık olması ilkesine aykırı olması nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. (Anayasa Mahkemesi , 2006/118 E., 2009/107 K., 2.7.2009 Tarihli kararı, 19.03.2010 tarihli ve 27526 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır). Söz konusu karar , görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere idari bir kurula başvurma zorunluluğu getirebileceği, ancak bu kurulun verdiği kararların kesin olmasının , Anayasa'nın 125. Maddesine ve 36. maddesine aykırı olacağı belirtilmiştir.³

ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARINDAN SONRA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Anayasa Değişikliği

Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra, teoride farklı seçenekler gündeme gelmiştir. Nitekim 30.01.2010 tarihinde TMOK tarafından düzenlenen *“Spor Hukukunda Güncel Sorunlar II”* Sempozyumunda , sayın Prof.Dr. İlhan HELVACI tarafından da , Anayasa'ya aykırılık sorununun giderilmesi için ihtiyari tahkim usulünün benimsenmesi gerektiği, yargılamanın hızlandırılmasına yönelik özel hükümler getirilmek kaydıyla spor mahkemeleri seçeneğinin de düşünülebileceği belirtilmiştir.⁴ Diğer bir yol olarak ise Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun açılması ve bu bağlamda spor mahkemelerinin kurulmasıdır.⁵ Son seçenek olarak da , gerek TFF gerekse GSGM tahkimlerinin mecburi olmaktan çıkarılıp ihtiyari tahkim usulüne dönüştürülmesidir.

Yasa koyucu Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararlarının gereğini yerine getirmek üzere , bu önerilerden birincisini seçmiş ve Anayasa'da değişiklik yapmıştır.17.03.2011 tarih ve 6414 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Anayasa'nın 59. Maddesinin kenar başlığı , *“B. Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim ”* şeklinde değiştirilmiş ve maddeye , *“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”* Şeklinde bir fıkra eklenmiştir.

Kanun teklifinde bu hüküm , *“Spor faaliyetinin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıkların yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak zorunlu tahkim yoluyla çözülmesi kanunla ön görülebilir. Ancak alacak haklarına ilişkin hükümler saklıdır.”* Şeklinde idi. Sporun kendine özgü yapısının , gerek yönetim gerekse disiplin yargılamasının ve denetiminin süratli bir şekilde yapılmasını gerektirdiği, spor faaliyetlerinin kendine özgü ihtiyaçlarının uzun zamana yayılan bir denetime müsaade etmediği , Anayasa'da yapılan

³ Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Doç.Dr. Hatice Özdemir KOCASAKAL, sf.117, 2013, İSTANBUL

⁴ AYANOĞLU, “İptal Kararlarının Sonuçları”, s.29

⁵ AYANOĞLU, “İptal Kararlarının Sonuçları”, s.29

değişiklik ile **sportif faaliyetlerin yönetilmesine** ve **disiplinine** ilişkin uyuşmazlıkların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Burada belirtilmesi gereken nokta **alacak haklarına ilişkin hükümler bu kapsamın dışında tutulmuştur.**

Dolayısıyla , sadece **sporun yönetimine** ve **disiplinine ilişkin** olarak alınan kararlar veya yapılan işlemler açısından **zorunlu tahkim yolunun öngörülebileceği** ve bu kararlar aleyhine sadece yargı yolunun kapatılabileceği belirtilmiştir. Bunun sonucu olarak ;

Federasyon organ ve kurullarının, sporun disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi kararları ve sporun yönetilmesine yönelik statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm kararlar,

Federasyon yetkili kurulları tarafından gerçekleştirilen sporun yönetimine ilişkin (statü, talimat ve benzeri) hukuki düzenlemeler,

Federasyon organ ve kurulları tarafından alınan sporun yönetimine ilişkin olarak müsabakaların ertelenmesine ilişkin vb. kararlara karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Burada tahkim kurulunun yukarıda sayılan konularla ilgili olarak verdiği kararlara ilgili olarak verdiği kararlara karşı , istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi yollara başvurulamayacağı, bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiası ile iptal vs. davaların açılmayacağı vurgulanmıştır.

Burada vurgulanması ve açıklanması gereken en önemli konu, Kanununun Gereğesinde ve Adalet Komisyonu Raporunda , **kulüp ,sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer , menajerlik hizmeti vs. gibi sözleşmeden kaynaklanan (ifa, ifa etmeme , fesih, tazminat gibi uyuşmazlıklar, alacak iddia ve talepleri ile mali haklar) uyuşmazlıklar , sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin olmadıkları, bu nedenle zorunlu tahkim dışında kaldığı belirtilmiştir.** Metinlerde bu gibi uyuşmazlıkların tarafların tercihine göre , yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı mercileri nezdinde çözümlenebileceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak, gerek TFF Kanununda gerekse SGM Kanununda değişiklik yapılması gerekmiştir. Bu çalışmanın konusu itibarıyla sadece SGM Kodifikasyon değişikliği değerlendirilecektir.

SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğinde Yapılan Değişiklik

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında, Anayasa'da yapılan değişiklik sonrasında , Anayasa değişikliğine uyum, SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği ile gerçekleştirilmiştir. SGM Tahkim Kurulu yönetmeliğinin 5. Maddesinin 1. Fıkrasında önceki yönetmeliğe benzer hükümlere yer verilmiştir. Bu fıkranın sınırları ise 2. Ve 3. Fıkralarda sayılmıştır.

SGM Tahkim Kurulu yönetmeliğinin 5. Maddesinin, 2. Fıkrası,

*“ Spor federasyonlarının organ ve kurullarının, **sporun disiplinine** ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğın askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi kararları ve **sporun yönetilmesine yönelik** statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Kurulun kararları kesin olup, bu kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi yargı organları nezdinde kanun yollarına başvurulamaz. Bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası açılmaz.”* demiştir.

Bu şekilde Anayasa'nın 59. Maddesinde yer alan hükme paralel olarak, spor federasyonlarının yetkili organlarının, sporun disiplinine ve yönetimine ilişkin olarak verdikleri kararlara karşı sadece SGM Tahkim Kurulu'nun görevli olduğunu ve bu kurul tarafından verilecek kararların kesin olduğunu belirtmiştir.

SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin son fıkrasında ise,

*“Kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan **alacak iddia ve talepleri ile mali haklar bu Yönetmelik kapsamı dışındadır.**”*

Hükmüne yer verilmiş böylece maddede sayılan ve sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların ve taleplerin Tahkim Kurulu'nun görevi dışında kaldığı açıkça belirtilmiştir.

Bu şekilde SGM Tahkim Kurulunun görevi dışında bırakılan sözleşmeden kaynaklı ve parasal ve mali nitelikteki uyuşmazlıklar, tarafların tercihine göre, genel mahkemelerde açılacak davalar ile çözümlenmesi mümkün hale gelmiştir. SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğine yapılan (5. Maddenin 3. Fıkrası) ekleme ile , SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği Anayasa Değişikliğine uygun hale getirilmiştir⁴. Ancak aşağıda göreceğimiz üzere, Federasyonlar Talimatlarında ve Tip Sözleşmelerinde ilgili düzeltmeleri yapmayarak, Anayasa Değişikliğinden önceki durumu halen devam ettirmektedirler. Bu durumda Federasyon Talimatları ve Tip Sözleşmeleri Anayasaya aykırı bir durumda kalmıştır. Ne yazık ki , Federasyon talimatlarının ve Tip Sözleşmelerinin Anayasaya aykırı durumu , Yargıtay'ın kararlarına esas alındığı için , kısmen hatalı kararların verilmesine yol açmıştır. Federasyonların en kısa zamanda , talimatlarını ve Tip Sözleşmelerini Anayasaya uygun hale getirmeleri ve SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 5/3. Maddesi ile paralel hale getirmeleri gerekmektedir.

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU VE YARGITAY KARARLARI YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

HMK 1. Maddesi “Görev” konusunu düzenlemiştir. Bu maddeye göre,

“Mahkemenin görevi , ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar kamu düzenindedir” demektedir.

HMK madde 1’in gerekçesinde şöyle demektedir. Anayasanın 142. Maddesine göre , mahkemelerin görevleri ancak kanunla düzenlenir. İdare düzenleyici idari işlemleri aracılığı ile göreve yönelik herhangi bir belirleme yapamaz.⁶ Maddenin birinci cümlesinde yer alan düzenlemede, anılan Anayasa kuralı yasal planda bir kez daha ifade edilmiştir., Anayasanın 37. Maddesinde güvence altına alınmış tabii hakim ilkesine de uygunluk arz etmesi gerekir.⁷

Mahkemelerin görevinin kamu düzeninden olması ve tarafların görev üzerinde tasarrufta bulunmaması sebebiyle , taraflar görevli bir mahkemeyi görevsiz veya görevsiz bir mahkemeyi görevli olduğu yönünde yazılı veya sözlü, açık veya üstü kapalı (zımnî) bir görev anlaşması (görev sözleşmesi yapamazlar).⁸

HMK 11. Kısımda 407. Madde ve devamında tarif edilen “Tahkim” , Spor Genel Müdürlüğü tahkiminden farklı bir uygulamayı anlatmaktadır. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu ile HMK Tahkim maddesi sadece isim benzerliğinden ibarettir. Arada çok ciddi farklar vardır. Öncelikle , Spor Genel Müdürlüğü tahkimi iradi değildir, hakem seçilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla , “Tip Sözleşme”de yazan cümleyi , HMK anlamında “Tahkim Anlaşması” şeklinde yorumlamamız mümkün değildir. İkisi de çok farklı müesseseleri anlatmaktadır. Konu ile ilgili ayrıntılı değerlendirmemi aşağıda yapacağım.

Görev kamu düzenine ilişkindir ve dava şartlarından olduğundan, taraflar ileri sürmeseler dahi , mahkemece kendiliğinden dikkate alınır. (m 114,1/c).

Diğer taraftan , Federasyon Tip Sözleşmelerinde yer alan, ve uyuşmazlıkların Federasyon Hukuk Kurulunun görüşü alınarak, yönetim kurulunca karar bağlanır cümlesi ve Federasyon talimatında belirtilen, “Federasyonla kulüp, federasyonla hakem, sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ve kulüpler arasında çıkan ihtilafları inceleyip görüş bildirir” cümlesinden hareketle, taraflar arasında ihtiyari tahkim usulünün belirlendiği anlamının çıkarılması, durumunda. Sporcu veya antrenörün, genel mahkemelerde dava açmayı tercih edebileceği ve seçimini bu şekilde kullandığı kabul edilmelidir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/11345 E., 2013/17745 K sayılı kararında

“Davacı, davalıyla imzaladığı federasyonca da onaylı sözleşmedeki transfer ücretiyle özel şartlar kısmındaki pirim alacağına tahsil için eldeki davayı açmıştır. Taraflar arasında

⁶ HMK Madde 1 Hükümet Gerekçesi.

⁷ Madde 37- Hiç kimse kanunen tabii olduğundan başka bir mercii önüne çıkarılamaz. Bir kimseyi kanunen tabii olduğundan başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.

⁸ Bkz. HMK m.1’e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

imzalanan sözleşmede uyuşmazlıkların Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek yönetim kurulunca çözülmesini kabul ettikleri yazılıdır. Davalı tarafça tahkim itirazında bulunulmamıştır. Türkiye Voleybol Federasyonunun ana statüsünün incelenmesinde; Yönetim Kurulunun yetkileri arasında n bendinde, kulüplerin, sporcuların, teknik yönetici ve antrenörler, hakemler, müsabaka görevlileriyle voleybol alanında görevli diğer ilgililerin başvurularını, gerekli durumlarda bağlı oldukları kuruluşların görüşlerini de alarak karara bağlamak olarak belirtilmiş, açıkça sporcu ve kulüpler arasındaki hukuki ihtilaflara bakılacağı hususu belirtilmemiştir. Yine Hukuk Kurulu Talimatı Çalışma ve Usul Esaslarına dair düzenlemenin 7.1.2. maddesinde, Federasyonla kulüp, federasyonla hakem, sporcu, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüplerle sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ve kulüpler arasında çıkan ihtilafları inceleyip federasyona görüş bildirmek görevi olduğu belirtilmiş, 6. madde hükmüne göre hukuk kurulu kararlarının tavsiye niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bu yasal düzenlemeler karşısında taraflar arasındaki ihtilafın çözümünde tarafların ihtiyari hakem usulünü benimsedikleri ancak davacının genel mahkemelerde dava açmayı tercih ettiği davalı tarafça da tahkim yolu itirazında bulunulmaması sebebiyle artık ihtilafın çözümünde genel mahkemelerin yetkili ve görevli olduğunun kabulü gerekir. Mahkemece işin esasına girilerek taraf delilleri toplanıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.”

Yukarıdaki kararda , Yargıtay 13. Hukuk Dairesi tarafından , tarafların ihtiyari tahkim usulünü benimsedikleri saptaması yapılmıştır. Çok yerinde bir değerlendirmedir. Talimattan yola çıkarak yapılmıştır. Anayasa Değişikliğinden sonra , çok açık bir şekilde , sözleşmeden kaynaklı sporcu ve antrenör alacağı davalarının , tahkim yargılaması dışında tutulduğu ve tarafların tercihine bırakıldığı belirtilmiştir. Burada Yüksek Mahkemenin ihtiyari hakem usulü olarak tespitinden sonra, diğer tarafın tahkim itirazında bulunmamasını tartışması , isabetli olmamıştır. Çünkü , sporcu veya antrenör genel mahkemede dava açarak, tercih hakkını kullanmış ve seçimini genel mahkemelerden yana kullanmıştır. Bu durumda , diğer tarafın tahkim itirazında bulunmasının artık yargılamayı ve genel mahkemenin görevini etkilememsi gerekmektedir. Ancak burada sorunun kaynağı, 17.03.2011 tarihindeki Anayasa değişikliğine uygun düzenlemeleri yapmayan Voleybol Federasyonudur. Nitekim Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/11345 E., 2013/17745 K sayılı kararını oluştururken , Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatını referans almıştır. Oysa Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatı Anayasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011 tarihinden itibaren, Anayasa’ya uygun hale getirilmediği için, Anayasa’ya ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu yönetmeliğine aykırıdır. Anayasa’ya açık bir şekilde aykırı olan Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatı madde 7.1.2 , Yargıtay karana referans olduğu için , sayın Yargıtay tahkim itirazını kararında değerlendirmek durumunda kalmıştır.

Diğer taraftan , HMK anlamında , davalı konumda olan tarafın tahkim itirazında bulunulacağı kabul edilse dahi , bunun bir ilk itiraz olduğunun da ayrıca belirtilmesi gerekmektedir. Zira HMK 116/b. Maddesine göre , “ İlk itirazlar aşağıdakilerden ibarettir:...b) Uyuşmazlığın

tahkim yoluyla çözümlenmesi gerektiği itirazı...” Ancak yukarıda ayrıntılı olarak anlattığım üzere, taraflar açısından tahkime veya Federasyon yetkili kurullarına gitme zorunluluğu bulunmadığı için , böyle bir itirazın yapılması durumunda dahi, genel mahkeme için esasına girerek yargılamaya devam etmesi gerekmektedir.

Sporcu alacağı davaları, borçlar hukukuna tabi hizmet sözleşmesine dayanmaktadır. Nitekim Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/19276 E. Ve 2013/23382 K. Sayılı kararında özetle ,

“Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılamasında sonunda.....Davacı, davalı kulüpte profesyonel futbolcu olarak hizmet verdiğini.....Taraflar arasında Borçlar Hukukuna tabi hizmet sözleşmesi imzalanmıştır. Davalı tacir olmadığı gibi dava mutlak ticari davalardan değildir. Mahkemece işin esası incelenerek sonucunda uygun bir karar verilmesi gerekirken, aksine düşünceler ile yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.” diyerek , sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin , “hizmet ilişkisi” olduğu ticari bir ilişki olmadığı ve Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu şeklinde karar verilmiştir.”

Görev konusu yukarıda belirtildiği gibi kamu düzenine ilişkin olduğundan, taraflar ileri sürmeseler dahi , mahkemece kendiliğinden dikkate alınır. Ayrıca Türkiye Voleybol Federasyonu , ve diğer benzer Federasyonların tümünde (Basketbol, Futbol, Hentbol vs.) “Tip Sözleşme” imzalanması zorunludur. Nitekim Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu, Tescil , Lisans ve Transfer Talimatı 5. Maddesine göre Kulüpler ve sporcular federasyon tarafından hazırlanan “Tek Tip” sözleşmeyi imzalamak zorundadırlar. Aksi takdirde sözleşmeler Federasyon tarafından tescil edilmezler. Sözleşmesi tescil edilmeyen sporcu maçlara çıkamaz. Benzer düzenlemeler Türkiye Basketbol Federasyonu ve Türkiye Hentbol Federasyonunda da vardır.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi ve 7. Hukuk Dairelerinin konu ile ilgili kararları bulunmaktadır.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararında, “ Federasyon ile kulüp, federasyon ile hakem , sporcu, teknik direktör, antrenör idareci ve benzeri spor elemanları ile kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklar için federasyon kendi özel yasalarında veya hukuk talimatlarında özel kurullar ve tahkim şartı benimsenmiştir. Bu nedenle sporcu, antrenör gibi kimselerin işverenleri olan kulüpler ile ilgili uyuşmazlıklarda öncelikle bağlı bulunduğu federasyonların kurullarına başvurması gerekir....” dedikten sonra “...Davacı voleybolcu ile kulüp arasında alacak davasından kaynaklanan uyuşmazlığın, Asliye Hukuk Mahkemesinde görülmesi gerektiğini, antrenör davalarının ise iş mahkemelerinin görevine girdiğini, ayrıca İş güvencesine yönelik hükümler dışında, İş Kanununda işçilik alacakları ile ilgili olarak tahkim yoluna gidilmesine yönelik bir düzenleme olmadığından antrenör veya teknik direktör ile işveren arasında ki uyuşmazlıkların çözümü için bu kişiler **bağlı buldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim**

kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz....”⁹ demektir. Bu kararda , antrenörün iş mahkemesinde yargılanması gerektiği ve federasyon yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmayacağı belirtilmiş ise de, 22. Hukuk Dairesi bu saptamadan önce e sporcu, antrenör gibi kimselerin işverenleri olan kulüpler ile ilgili uyuşmazlıklarda öncelikle bağlı bulunduğu federasyonların kurullarına başvurması gerekir, diyerek , görev ile ilgili olarak kafaları biraz karıştırmıştır. Ancak kararın tümü değerlendirildiği zaman, tahkim şartının iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmayacağı şeklinde bir yargıya varmak mümkün olmaktadır.

Oysa Yargıtay **7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K .** sayılı kararında , antrenör alacağı davalarda iş mahkemesinin görevi ile ilgili olarak **şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde kesin ve isabetli bir karar vermiştir.**

“Dava işçilik alacakları istemine ilişkindir. Sporcunun başarısı için bilimsel bilgileri, spor becerileri ve stratejisi ile birleştirip onu aktif spora hazırlayan spor kulübü antrenörünün, İş Kanunu kapsamında işçi olarak kabulü gerekir. Bu nedenle antrenör ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarının İş Mahkemesinde görülmesi gerekir. Açık bir yasal düzenleme dışında iş sözleşmesinde öngörülen "tahkim şartı" iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz. İş sözleşmesinin kuruluş ve devamında işverene karşı ekonomik açıdan zayıf durumda olan ve ona karşı hukuken bağımlı bulunan serbest iradesiyle hareket edemeyen işçinin iş sözleşmesinin içeriğinde "tahkim" şartının bulunması, fazla mesai ve yıllık izin ücretlerinin ödenmediğine ilişkin alacakları konusunda tahkime başvurma zorunluluğu doğurmaz. Buna göre, işçi bizzat sözleşme içeriğinde öngörülen tahkim şartı ile bağlı değildir. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.

DAVA : Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen hükmün, Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dosya incelendi, gereği görüldü:

⁹ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararı, “ Spor , kişisel ve tolu oyunlar biçiminde yapılan genellikle yarışmaya yol açan bir takım kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümü olarak tanımlanabilir. Buna göre sporcu, sporla uğraşan aktif olarak içinde yer alan yarışan maç yapan kişidir.

Antrenör sahip olduğu bilgiyi bilim ışığında sporcunun başarısı için kullanan bu bilgileri spor becerileri ve stratejileri ile birleştiren kişidir.

Teknik direktör ise eğitim sonucu aldığı teknik bilgileri sporcunun ve doğal olarak çalıştırdığı takımın başarısı için ortaya koyan, bu bilgileri strateji ve eğitim kimliğini kullanarak spor becerileriyle birleştiren ve bunları antrenör ve yardımcıları aracılığı ile uygulatan, eğiten bu anlamda direktif veren kişidir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 23.05.1960 gün 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararları uyarınca özellikle iş hukukunda istisnai hükmün genişletilerek değil dar yorumlanması gerekir. İşçiler yararına düzenlenen hükümlerin işçiler yararına yorumlanması asıldır.

Yukarıda tanımlar ve içtihadı birleştirme kararları ışığında, sporla doğrudan uğraşan sporcunun İş Kanunu kapsamı dışında kaldığı açıktır. Ancak doğrudan aktif spor yapmayan sporcuyu aktif spor yapması için hazırlayan antrenör ile aktif görevi daha çok direktif vermek olan ve takımı başarıya ulaştırma görevi da bulunan teknik direktörün sporcu sayılmaması ve İş Kanunu kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle antrenör veya teknik direktör ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların iş mahkemesinde görülmesi gerekir.

İş güvencesine yönelik hükümler dışında, İş Kanununda işçilik alacakları ile ilgili olarak tahkim yoluna gidilmesine yönelik bir düzenleme olmadıgından antrenör veya teknik direktör ile işveren arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için bu kişilerin bağlı oldukları federasyonun yönetmelik veya genelgesinde özel hukuk veya tahkim kurullarının öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz....”

KARAR : Davacı vekili, davacının davalı kulüpte antrenör olarak görev yaptığını, davacıya hak etmiş olduğu fazla mesai ve yıllık izin ücretlerinin ödenmediğini belirterek söz konusu alacakların hüküm altına alınmasını talep etmiştir.

Davalı vekili, taraflar arasındaki iş sözleşmesinde yer alan tahkim şartı sebebiyle görev itirazında bulunmuştur.

Mahkemece, taraflar arasında imzalanan antrenör tip sözleşmesindeki tahkim şartının usul ve yasaya uygun olduğundan bahisle davanın HMK. [413/1. maddesine](#) göre usul yönünden reddine karar verilmiştir.

İşçi ve işverenler arasındaki uyuşmazlıkların çözüm yeri 5521 sayılı Kanunun [1. maddesine](#) göre İş Mahkemeleridir.

Antrenör olarak davacının görevi, gerekli bilgiyi bilim ışığında sporcunun başarısı için kullanmak daha sonra bu bilgileri spor becerileri ve strateji ile birleştirmektir.

Doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyla aktif spor yapması için hazırlayan antrenörün sporcu sayılmaması ve İş Kanunu kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle antrenör ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarının İş Mahkemesinde görülmesi gerekir. İş Kanunu'nda işçilik alacakları ile ilgili tahkim şartı öngörülmediğinden, antrenör ile işveren arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için, açık yasa düzenlemesi dışında bağlı bulunduğu federasyonun yönetmelik veya genelge ile özel hukuk kurulu ve tahkim kurulu öngörmesi, İş Mahkemesinin görevini ortadan kaldırmayacaktır.

Ayrıca işçinin işveren karşısında ekonomik açıdan zayıf olduğu iş sözleşmesinin kuruluşunda ve devamında işverene hukuken bağımlı olduğu tartışmasızdır. İşçi işveren otoritesi altında ve onun emir ve talimatları ile iş görür. Denetim altındadır. İrade serbestliği yoktur. Ancak fesihle bağımlılık ortadan kalkar. Bu nedenle somut olayda da olduğu gibi sözleşmenin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda bulunmakla tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.”

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K sayılı kararında , Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararında belirttiği üzere, “...**kişilerin bağlı buldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz...**” dedikten sonra, “**sözleşmenin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda bulunmakla tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.**” Yargıtay 7. Hukuk Dairesi tarafından yapılan bu tespit çok yerinde ve önemli bir tespit olmuştur. Bu tespitin aynı zamanda sporcular için de uygulanması gerektiği tarafımızdan düşünülmektedir. Çünkü aynı tahkim şartı , sporcu “Tip Sözleşmelerinde” de bulunmaktadır.

Sonuç itibariyle yorum yoluyla yapılan bu tespit Anayasa değişikliğine de paralel olmuştur. Nitekim bu konu aşağıda "Tip Sözleşme" başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmiş ve Anayasa değişikliğinden sonra, artık sözleşmelerde bulunan tahkim şartının veya bu şarta benzer ibarenin, sözleşmelerden kaynaklı uyuşmazlıklarda, sporcu ve antrenörü bağlamayacağı ve tarafların ihtiyarında olduğu anlatılmıştır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 23.05.1960 gün, 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararı uyarınca, özellikle iş hukukunda istisnai hüküm genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir." Şeklindeki kararı gerekçe gösterilerek, karara bağlanmıştır.

Aynı şekilde Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin¹⁰ son yıllarda verdiği kararlarda, sporcunun İş Kanunu 4/g maddesi gereğince, İş Kanunu kapsamı dışında değerlendirilmesi ve uyuşmazlığa Borçlar Kanununun Hizmet Akdine ilişkin hükümlerinin uygulanması nedeniyle Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu, Antrenör için ise, İş Kanununun dar yorumlanması nedeniyle, İş Kanunu kapsamında değerlendirilmesi ve antrenör için görevli mahkemenin İş Mahkemeleri olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır.

Kanımca bu değerlendirme doğru bir değerlendirmedir. İş Kanunu 4/g maddesindeki açık istisnai hüküm nedeniyle sporcular İş Kanunu kapsamı dışında yer alırken, hakkında hiçbir istisnai hüküm bulunmayan antrenör iş kanunu kapsamında değerlendirilmelidir. Diğer taraftan Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2010/45651 E. , 2010/35814 K. , 02.12.2010 tarihli kararında belirttiği ;

".....antrenör , teknik direktör, idareci , masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyuşmazlıklarda, bağlı buldukları federasyonun özel hükümleri dışında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur....."

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2010/45651 E. , 2010/35814 K. , 02.12.2010 tarihli kararında *"bağlı buldukları özel hükümler dışında"* bölümü Anayasa Mahkemesinin 19.03.2010

¹⁰ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2003/19877 E. , 2003/20178 K. ve 08.12.2003 tarihli kararında, "1475 sayılı yasanın 5. Maddesine göre sporcular iş yasası kapsamı dışında bırakılmışlardır. Davacının durumunun değerlendirilmesi için"sporcu ve antrenör" tanımlarının açıklığa kavuşturulması gerekir.Yasada sporcu olarak belirtilen kişilerin yarışma ve müsabakalara katılan şahıslar olarak kabul edilmesi gerekir.Antrenörün asıl görevi spor yapmak değil, sporcuları yarışma veya karşılaşmalara hazırlamaktır. Yani bir diğer anlatımla antrenör , öğretici ve eğitim veren kişidir.Yasanın açık anlatımından da profesyonel sporcuların istisna kapsamına alındıkları anlaşılmaktadır.Davacı antrenör olarak hizmet akdi ile çalıştığına göre, işveren ile aralarında çıkan uyuşmazlıkta görevli mahkeme iş mahkemesi olduğundan, mahkemenin vermiş olduğu görevsizlik kararı hatalıdır."

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 2010/45651 E. , 2010/35814 K. , 02.12.2010 tarihli kararında, 4557 sayılı kanunun geçerli olduğu zaman verilmiştir. "Davacı ,kıdem ve ihbar tazminatı alacaklarının ödenmesine karar verilmesini istemiştir. İster özel hakem ister genel mahkemede görülsün sporcu ile kulüp arasında alacaklarla ilgili uyuşmazlıkta iş kanunu hükümlerinin uygulanması olanağı bulunmamaktadır.Ancak antrenör , teknik direktör, idareci , masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyuşmazlıklarda, bağlı buldukları federasyonun özel hükümleri dışında iş kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur.Davacının voleybol antrenörü olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Doğrudan aktif spor yapmayan, sporcu aktif spor yapması için hazırlayan antrenörün İş Kanunu kapsamında işçi olarak kabul edilmesi gerekmektedir.Dairenin son kararı bu yöndedir.Buna göre davacının iş sözleşmesi ile çalıştığı kabul edilerek uyuşmazlığın esası hakkında bir karar vermek gerekir."

tarihli ve 27526 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kararından ve bu karardan sonra Anayasanın 56. maddesinin 17.03.2011 tarih ve 6414 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değiştirilmesidne önce verilmiş bir karar olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından ve Anayasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011 tarihinden sonar verilen Yargıtay kararlarında görevli , yargı yerinin , genel mahkemeler olduğu ve sporcuların Asliye Hukuk Mahkemelerinde , antrenör ve spor adamlarının İş Mahkemelerinde sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlıklarını için dava açabileceği belirtilmiştir.¹¹ Nitekim Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin yukarıda verdiğimiz 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararında ve Yargıtay 7. Hukuk dairesi , **“kişilerin bağlı oldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz....”** şeklinde hüküm kurulmuştur.

Aynı şekilde, voleybol oyuncusu ile kulüp arasında hizmet sözleşmesinden kaynaklı alacak davasında Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesi 2013/4 E., 2013/142 K sayılı kararda hüküm kurulmuş ve karar Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/784 E., 2014/15791 K sayılı karar¹² ile ,Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/5 E., 2014/287 K. Sayılı kararı, Ankara 13. Hukuk Dairesi 2014/41138 E, 2016/3005 K. Sayılı karar¹³ ile ve Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesi 2013/6E. , 2014/312 K., sayılı ve 14.07.2014 tarihli kararı, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/41137 E., 2016/3004 K. Sayılı kararı ile onanmıştır¹⁴. Bu kararların tümünde , voleybol oyuncusu ile kulüp arasında imzalanan “tip sözleşmede” , **“uyuşmazlıkların Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurlunca çözülmesi”** cümlesi bulunmasına rağmen , genel mahkemeler tarafından görevsizlik kararı verilmeden esastan karara bağlanmıştır.

¹² “...davacının davalılardan Çankaya Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü Derneğinde sözleşme gereğince voleybol sporcusu olarak çalıştığı.....Davacının davasının kısmen kabulü ileTL 'nin ödeme tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davacıya verilmesine.....”, Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 2014/784 E., 2014/15791 K sayılı kararında, Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/4-2013/142 sayılı kararının Onanmasına ilişkin kararı.

¹³ “...davacının Çankaya Belediyesi tarafından kurulan Çankaya Belediyesi Gençlik Spor Kulübü Derneğinde 2008-2009 sezonunda voleybol oyuncusu olarak 01.09.2008 tarihli sözleşme ile oynadığı, sözleşme bedelinin 8.491,20 TL olup 700 TL'lik kısmının ödendiği, geri kalan ücretin ödenmediği, fazlaya ilişkin hakların saklı tutularak 7.791,20 TL ücret alacağı talep ve dava edilmiştir.....HÜKÜM: Davacının davasının kısmen kabulü ile 7.183,14 TL alacağın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsiline...”, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/41138 E., 2016/3005 K sayılı kararında ,Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/5-2014/287 sayılı kararın Onanmasına ilişkin kararı.

¹⁴ “...davacının Çankaya Belediyesi tarafından kurulan Çankaya Belediyesi Gençlik Spor Kulübü Derneğinde 2008-2009 sezonunda voleybol oyuncusu olarak 01.09.2008 tarihli sözleşme ile oynadığı, sözleşme bedelinin 9.679,60 TL olup 700 TL'lik kısmının ödendiği, geri kalan ücretin ödenmediği, fazlaya ilişkin hakların saklı tutularak 8.979,60 TL ücret alacağı talep ve dava edilmiştir..... HÜKÜM : Davacının davasının kısmen kabulü ile 8.278,34 TL alacağın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsiline...”,13. Hukuk Dairesi 2014/41138 E., 2016/3005 K sayılı kararında ,Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/6-2014/312 sayılı kararın Onanmasına ilişkin kararı.

Bu noktada , yukarıdaki Yargıtay Kararlarından da anlaşılacağı üzere, Yargıtay Anayasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011, tarihinden sonra verdiği kararlarında, sözleşmeden kaynaklı parasal uyuşmazlıklarda davalara bakarak, esastan karara bağlamıştır. Bir anlamda Anayasa değişikliğine uygun olarak kararlar vermiştir. Ancak Federasyonların, talimatlarında ve tip sözleşmelerinde Anayasa değişikliğinden sonra, Anayasa değişikliğine uygun düzenleme yapmamış olmaları bazı Yargıtay kararlarını etkilemiştir. Federasyonların , talimatlarında ve tip sözleşmelerinde en kısa zamanda , Anayasa değişikliğine uygun düzenlemeler yapmaları gerekmektedir.

Şimdi bir de **Federasyon “Tip Sözleşmesi”nde yazan “...uyuşmazlıkların Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurlunca çözülmesi” cümlesini , Spor Genel Müdürlüğü talimatları yönünden inceleyelim.**

Federasyon “Tip Sözleşmesinde” yer alan, *“uyuşmazlıkların Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurlunca çözülmesi ve bu kurlun kararlarına aynen uyacağımızı beyan ve taahhüt ederiz.”* veya *“Her türlü mali ve idari ihtilaflar ile kulüplerin sporculara verdikleri para cezaları, ilgili mevzuat ve ana statü çerçevesinde Federasyon’ca incelenir ve karara bağlanır.”* cümlesi “Görev” yönünden neyi ifade etmektedir. Diğer bir deyimle bu cümle “Görev” yönünden bir zorunluluğu mu ifade etmektedir ?

Federasyonu Talimatlarında, yukarıda Tip Sözleşmede yazan ve sözleşmenin tarafları arasındaki uyuşmazlıkların çözüm yerinin zorunlu olarak . Federasyon olduğuna ilişkin bir talimat bulunmamaktadır. Kaldı ki Anayasa Değişikliğinden önce bu konuda sporcuları zorunlu kılan bir talimat olması , bu talimatın Anayasa’ya aykırı olarak kaldığından , yok hükmünde olmasını getirir. Kaldı ki, yukarıda bahsettiğimiz ve “Görev” konusunu düzenleyen, HMK Madde 1’in hükümet gerekçesine göre, *“İdare düzenleyici idari işlemleri aracılığı ile göreve yönelik herhangi bir belirleme yapamaz.”*¹⁵ Şeklindeki maddenin hükümet gerekçesi nedeniyle böyle bir düzenlemenin yapılması , HMK’na aykırılık teşkil edeceğinden yok hükmünde olacaktır.

Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatında ,

Madde 6’da, *“Hukuk Kurulu Kararları tavsiye niteliğindedir.”* Dedikten sonra, Görev ve Yetkileri belirten, 7.1.2. Maddede *“Federasyon ile kulüp, Federasyon ile hakem, sporcu, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ve kulüpler arasında çıkan ihtilaflar,”* şeklinde bir görevlendirme yapılmıştır.

Aynı şekilde Türkiye Basketbol Federasyonu Tip Sözleşmesinde, 8. Madde de ,

“Her türlü mali ve idari ihtilaflar ile kulüplerin sporculara verdikleri para cezaları , ilgili mevzuat ve ana statü çerçevesinde Federasyonca incelenir karara bağlanır.” demektedir.

¹⁵ HMK Madde 1 Hükümet Gerekçesi.

Ancak bu talimatın , ve tip sözleşmelerin, Anayasa değişikliğinden önce yapıldığı ve Anayasa değişikliğinden sonra değiştirilmediği gözden kaçmamalıdır. Nitekim 2011 yılında yapılan Anayasa değişikliğinden sonra , talimatların veya tip sözleşmelerdeki münhasır yargılamaya ilişkin maddelerin değişmemesi, ilgili maddelerin hala uygulanabilir olduğunu göstermemektedir. Nitekim Anayasa değişikliğinden sonra SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği, değiştirilerek, Anayasa'nın değişik 56. Maddesine uygun hale gelmiştir. Burada parantez açıp “**Tip Sözleşme**” kavramına değinmekte yarar vardır.

TIP SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Tip Sözleşmede , taraflar, sadece anlaşmaları , ücreti kendileri belirlerler, diğer şartlar Federasyon tarafından hazırlanmıştır ve taraflar bu şartları içeren sözleşmeyi imzalamak zorunda bırakılmaktadır. Aksi takdirde , tarafların bu sözleşmeyi imzalayıp Federasyona sunmadıkları takdirde, kulübün , anlaşığı sporcuyla ligde oynatması mümkün olmamaktadır. Federasyonların Tip Sözleşme dedikleri kavramın , Borçlar Kanununda tam karşılığı bulunmamaktadır. Tip Sözleşmeler, “Katılnalı Borç Sözleşmelerini ” veya “Genel İşlem Koşullarını İçeren Sözleşmeleri” anımsatmaktadır.

Katılnalı Borç Sözleşmelerinde, taraflar , sözleşmenin içeriği veya şartları üzerinde görüşüp tartışamazlar. Bu tür borç sözleşmelerde sözleşmenin içeriğinin ya tamamı ya da belirli bir kısmı , daha önce taraflardan biri veya üçüncü bir kişi tarafından belirlenmiş ve düzenlenmiştir. Katılnalı sözleşmelerde görüşme olmadığından , sözleşmenin bir tarafı için tek alternatif (tek seçim) vardır. Gerçekten , ya sözleşmeyi kendisine teklif edilen şartlarda kabul edecek ya da böyle bir sözleşmeyi yapmaktan vaz geçecektir. Bu sözleşmeler genelde kamu hizmeti içeren sözleşmelerdir. Örneğin, Doğalgaz, su , elektrik veya tren , vapur, uçak , seyahat şirketleri ile yapılan sözleşmelerdir.¹⁶ Tip Sözleşmede , sözleşmeyi önceden hazırlayan ve şartları koyan 3. Kişi konumunda Federasyon bulunmaktadır. Federasyon bu sözleşmeyi , yani “Tip Sözleşmeyi” imzalamayı taraflara zorunlu kılmaktadır. Aksi takdirde, sporcu ligde oynayamayacaktır. Kulüp de sporcuyla takımında oynatamayacaktır. Ancak burada Karma Borç Sözleşmeleri , tanımından ayrılan tek nokta , tarafların, kulüp ve sporcunun , ücret konusunda , karşılıklı olarak anlaşmış olmalarıdır. Federasyon, sözleşmenin diğer şartlarını kendisi koymakta ve tarafları bu şartlara uymaya zorlamaktadır. Bunlar , sözleşmede yazan miktarın brüt veya net olduğu, veya tarafların aralarındaki anlaşmazlıkları, Federasyon yetkili organları aracılığı ile çözmek zorunda oldukları , ücretlerin en geç ödeme vadesi gibi maddelerdir.

Genel İşlem Koşulu içeren sözleşmeler de ise, sözleşmenin içeriğini oluşturan koşulların tamamı veya birçoğu bir tarafça önceden hazırlanmakta, bunlar genellikle görüşülmeden, tartışılmadan diğer tarafça da kabul edilmektedir. Tarafların birinin ileride çok sayıda benzer sözleşme de kullanılmak üzere önceden tek başına hazırlayıp düzenleyerek sözleşmenin

¹⁶ Eren, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler sf. 214, 16. Baskı, Ankara 2014.

yapılmasının sırasında diğerk tarafa sunduğu standartlaşmış sözleşme hükümlerine , genel işlem koşulları denir.¹⁷

Genel İşlem koşulları sözleşmenin her iki tarafının yaptığı görüşmeler sonunda belirlenip kabul edilen koşullar değil, aksine düzenleyen tarafın sözleşmenin kurulmasından önce tek başına hazırlayıp karşı tarafa sunduğu koşullardır. Bunlar genellikle daha önce bir makine ile basılmak suretiyle yazılı bir şekilde hazır hale getirilmektedir. Bu koşulları düzenleyen taraf, bunları müzakere etmek, tartışmak amacıyla değil, konuşulmadan kabul edilmek amacıyla karşı tarafa sunmaktadır.¹⁸ Nitekim ‘*Tip Sözleşmede*’ bulunan ve tarafların üzerinde anlaşma yaptığı “ödemelerin miktarı” dışında kalan maddeler , Federasyonlar tarafından hazırlanan ve değiştirilemeyen maddelerden oluştuğu için bir çeşit “Genel İşlem Koşulu “niteliğinde kabul edilebilir.

Genel işlem koşullarını içeren sözleşme metninde veya ayrı bir sözleşmede , bu koşulların her birinin tartışılarak kabul edildiğine ilişkin kayıtlar bulunsa bile,bu kayıtlar tek başına o koşulları özel koşullar haline getirip genel işlem koşulu olmaktan çıkarmaz (TBK. M. 20/III) Bu noktada , Tip Sözleşmede yer alan , tarafların serbest bir şekilde anlaştığı ücret dışındaki maddelerin “Genel İşlem Koşulu” olduğunu yasa kabul etmiştir.

Sundukları hizmeti kanunun veya yetkili makam tarafından verilen bir izne dayanarak yürüten kişi ve kuruluşların hazırladıkları sözleşmelere de bunların niteliklerine bakılmaksızın genel işlem koşuluyla ilgili hükümler uygulanır (TBK. M. 20 IV). Bu durumda , Federasyon tarafından hazırlanan ve kulüp ve sporcuya imzalamaları mecbur edilen, “ Tip Sözleşmedeki” , şartların Genel İşlem Şartı olduğu anlamı çıkmaktadır.

Kanun koyucu, genel işlem koşulunu içeren sözleşmede zayıf durumda bulunan tarafı, özellikle tüketiciyi bu koşulları empoze den tarafa karşı korumak için yasalarda özel hükümler koymuşlardır. Makalenin konusu itibariyle , “tüketici” konumunda “sporcu” bulunmaktadır. Dolayısıyla , genel işlem koşullarını düzenleyen kurallar , hukuki nitelikleri itibariyle emredici kurallar olup amaçları , sözleşmeyi imzalamak zorunda bırakılanları korumaktır.Bu nedenle genel işlem koşulları emredici hukuk kurallarına aykırı olamaz. Buna karşılık taraflar, düzenleyici hukuk kurallarına aykırı genel işlem koşulları kararlaştırabilirler. Ancak bunun için , sözleşmeyi imzalamak zorunda bırakılan tarafın düzenleyici norm ile çelişen, kendi menfaatine aykırı olan genel işlem koşulunu açıkça bilerek isteyip kabul etmiş olması gerekir. Aksi halde bu durumda genel işlem şartı değil, düzenleyici kural uygulanır.¹⁹Diğerk bir deyimle , genel işlem koşullarını düzenleyen taraf , sözleşmenin yapılması sırasında karşı tarafa bu koşulların varlığı hakkında açıkça bilgi vermelidir. Düzenleyici taraf bu suretle karşı tarafa bu koşulların içeriğini öğrenme imkanı sağlamalıdır. Nihayet sözleşmeyi imzalayan taraf ,

¹⁷ Eren, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler sf. 215, 16. Baskı, Ankara 2014.

¹⁸ Eren, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler sf. 215, 16. Baskı, Ankara 2014.

¹⁹ Eren, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler sf. 220, 16. Baskı, Ankara 2014

yukarıda sayılan iki şart altında bu koşulları genel işlem koşulu olarak kabul etmiş olmalıdır. Bu kurallara uyulmadığı takdirde genel işlem koşulları yazılmamış sayılır.²⁰

Tip Sözleşmelerde yer alan ve , taraflar arasındaki uyuşmazlıkların Federasyon kurulları veya yönetimi tarafından çözümlenmesine ilişkin , hüküm, Genel İşlem Koşuludur. Federasyon tarafından kaleme alınmış ve tarafların kabulüne sunulmuştur. Hatta taraflar bu hükmün yer aldığı tip sözleşmeyi imzalamak zorunda bırakılmışlardır.

Şu halde Tip Sözleşmede bulunan ve *“uyuşmazlıkların Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurulunca çözülmesi ve bu kurulun kararlarına aynen uyacağımızı beyan ve taahhüt ederiz.”*²¹ veya *“Her türlü mali ve idari ihtilaflar ile kulüplerin sporculara verdikleri para cezaları , ilgili mevzuat ve ana statü çerçevesinde Federasyonca incelenir karara bağlanır.”*²² Şeklindeki düzenlemelerin geçerliliği nedir ?

3289 sayılı kanunun ek 9. Maddesinde *“ ..Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir”* 8f.7, son cümle) ifadesi ile Tahkim Kurulu'nun , federasyonların yönetim kurulları tarafından verilecek kararlar ile disiplin ve ceza kurulları kararları aleyhine yapılan başvurular üzerine verdiği *“..kesin...”* olacağına dair ibare (f.8), Anayasa'nın hak arama özgürlüğüne ilişkin 36. Maddesinde, güvence altına alınan , dava yoluyla hak arama özgürlüğünü ihlal ettiği ve Anayasa'nın 125. Maddesinde öngörülen idarenin her türlü eylemine karşı yargı yolunun açık olması ilkesine aykırı olması nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. (Anayasa Mahkemesi , 2006/118 E., 2009/107 K., 2.7.2009 Tarihli kararı, 19.03.2010 tarihli ve 27526 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır). Söz konusu karar , görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere idari bir kurula başvurma zorunluluğu getirebileceği, ancak bu kurulun verdiği kararların kesin olmasının , Anayasa'nın 125. Maddesine ve 36. maddesine aykırı olacağı belirtilmiştir.

Kanun koyucu Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararlarının gereğini yerine getirmek üzere , Anayasa'da değişiklik yapmıştır.17.03.2011 tarih ve 6414 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Anayasa'nın 59. Maddesinin kenar başlığı , *“B. Sporum Geliştirilmesi ve Tahkim “* şeklinde değiştirilmiş ve maddeye , *“Spor federasyonlarının **spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurabilir. Tahkim Kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”*** Şeklinde bir fıkra eklenmiştir.

Anayasa'da yapılan değişiklik sonrasında , Anayasa değişikliğine uyum, SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği ile gerçekleştirilmiştir. SGM Tahkim Kurulu yönetmeliğinin 5. Maddesinin 1. Fıkrasında önceki yönetmeliğe benzer hükümlere yer verilmiştir. Bu fıkranın sınırları ise 2. Ve 3. Fıkralarda sayılmıştır.

²⁰ Eren, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler sf. 221, 16. Baskı, Ankara 2014

²¹ Voleybol Federasyonu Tip Sözleşmesinde bulunan Genel İşlem Şartı.

²² Basketbol Federasyonu Tip Sözleşmesinde bulunan Genel İşlem Şartı.

Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin, “Kurulun görev ve yetkileri” başlıklı , aynı 5. Maddesinin 3. Bendinde şöyle demektedir.

“Kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan **alacak iddia ve talepleri ile mali haklar bu Yönetmelik kapsamı dışındadır.**” Hükmü getirilmiştir.

Bu durumda, sporcuların, kulüplerin, teknik adamların , menajerlerin ve sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri, bu konular ile ilgili olarak Federasyon kurullarının zorunlu olarak görevli olduklarını belirten ve tip sözleşmelerde yer alan , geçerlik şartı, Anayasaya aykırı hale gelmiştir.Çünkü *Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir.* Hükmü getirilmiştir. Böylece sporcuların ve sporla ilgili diğer kişilerin, sözleşmeden kaynaklı parasal ve mali haklarına karşı genel mahkemelere gidebilmelerinin önünde hiçbir engel kalmamıştır. Diğer bir deyimle sporcu veya sporla ilgili kişiler, antrenörler vs. istedikleri takdirde genel mahkemelerde , alacaklarına ilişkin olarak dava açabileceklerdir. Mahkemeler de , tip sözleşmede bulunan ve uyuşmazlık durumunda Federasyon Kurulları veya SGM Tahkim Kuruluna gidilmesini öngören , geçerli işlem koşulunu öne sürerek , “Görevsizlik Kararı” veremeyeceklerdir.

Yukarıda sayılan bu ibarelerin 17.03.2011 tarih ve 6414 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanundan , önce Tip Sözleşmelerde yer alıp henüz Federasyonlar tarafından değiştirilmemiştir. Bu şekliyle Federasyonlar tarafından tescil edilmesi Anayasa’ya ve SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğine aykırılık teşkil etmektedir.

SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TAHKİM KURULUNUN GÖREVİ

Türkiye Futbol Federasyonu dışında kalan ve 3289 sayılı kanun çerçevesinde bağımsız spor federasyonları olarak adlandırılan federasyonlar açısından iki dereceli yargı sistemi mevcuttur. İlk derece yargı kurulları ceza ve disiplin kurulu, her federasyonun kendi içinde oluşturulur.

Ancak bu maddede , hangi ihtilafları kapsadığına ilişkin bir düzenleme içermemektedir. Bu nedenle, Federasyon Yönetim Kurulu, disiplin Kurulu ve Ceza Kurulu, kararlarını itiraz üzerine inceleyip kesin karar bağlamak üzere oluşturulan , **Spor Tahkim kurulu Yönetmeliğine bakmak gerekecektir.**²³ Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu’nun , 28.01.2012 tarihli ve 28187 Resmi Gazetede yayımlanan, Tahkim Kurulu Yönetmeliği , Kurulun Amaç ve yetkileri başlıklı, 5. Maddesi 2. Bendine göre,

“ Spor federasyonlarının organ ve kurullarının, **sporun disiplinine** ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve

²³ Spor Genel Müdürlüğü tahkim kurulu Yönetmeliği Madde 1.

üyelikten ihraç gibi kararları ve **sporun yönetilmesine yönelik** statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Kurulun kararları kesin olup, bu kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi yargı organları nezdinde kanun yollarına başvurulamaz. Bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası açılmaz.” Demektedir.

Yukarıda, Spor Tahkim Kurulunun zorunlu olarak baktığı konular, tahdidi olarak sayılmıştır. Buna göre , Spor federasyonlarının organ ve kurullarının, sporun disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi kararları ve sporun yönetilmesine yönelik statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm kararlarına, zorunlu olarak bakmaktadır. Bu durumda , yukarıda sayılan ihtilaflar zorunlu olarak , Federasyon kurullarının görevine girmektedir. Sonuç itibariyle , Tip Sözleşmede, yazan , tarafların anlaşmazlıklarını götürmek üzere anlaştıkları, uyuşmazlıkların yukarıda sayılanları zorunlu olarak Federasyon Kurulları ve Tahkim Kurulu önünde incelenir. Aslında “Tip Sözleşmede” anlatılmak istenen de budur. Yoksa , taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklı para alacağına ilişkin konularda görevli olduğunu anlatmak istememektedir. Zaten bu mümkün de değildir.

Nitekim , Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin, “Kurulun görev ve yetkileri” başlıklı , aynı 5. Maddesinin 3. Bendinde şöyle demektedir.

“Kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan **alacak iddia ve talepleri ile mali haklar bu Yönetmelik kapsamı dışındadır.**”

Taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan tüm mali anlaşmazlıklar, Tahkim Kurulunun görevleri dışındadır. Aslında bu durum gerek Anayasanın yukarıda belirttiğimiz , 142. Maddesine gerekse HMK 1. Maddesinin hükümet gerekçesine ve Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi , Yargıtay 22. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 7. Hukuk Dairesi kararları ile de paralel ve aynı doğrultudadır. Başka bir deyişle , Federasyon veya tahkim kurulu , muhakemeyi gerektiren ve genel mahkemelerin görevli olduğu bir konuyu, yaptığı talimat veya yönetmelik düzenlemesi ile , mahkemelerin görev alanından çıkartıp, kendi görev alanına alamaz. Nitekim Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K . sayılı kararında , bu konuya açıklık getirmiştir.

Sonuç olarak, Federasyon Tip Sözleşmesinde yer alan ve *sözleşmeyi imzalayan taraflar arasındaki uyuşmazlıkların , Federasyon kurulları ve tahkim kurulu tarafından çözüleceğine dair* ibare, TBK 20. Madde ve devamında tarif edilen, geçerli işlem koşuludur ve geçerli işlem koşulları için geçerli olan hükümlere tabidir. Tip Sözleşmeler taraflara arsındaki sözleşmeden kaynaklanan, alacak iddia ve talepleri, federasyon talimatlarında tersi bir ibarenin bulunmasına veya tip sözleşmede bu yönde bir ibare olmasına bakılmaksızın, Federasyon kurullarının görevleri dışındadır. Genel Mahkemeler, sporcular ile ilgili olarak Asliye Hukuk Mahkemeleri, antrenörler ile ilgili olarak İş Mahkemeleri , “..öncelikle

Federasyonun ilgili kurullarına başvurulması...” gerekçesi ile görevsizlik kararı veremezler. Genel mahkemeler bu uyuşmazlıklarda görevlidir. Taraflar arasındaki , sözleşmeden kaynaklanan alacak uyuşmazlıklar aynı zamanda muhakemeyi gerektirir, Spor Tahkim Kurulunun görevi dışında sayılmış olması bu nedenle de doğrudur. Bu konuda sadece mahkemelerin verdiği kararlar ilam niteliği taşımaktadır.

Nitekim Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K . sayılı kararında, “.... ***işveren karşısında ekonomik açıdan zayıf olduğu iş sözleşmesinin kuruluşunda ve devamında işverene hukuken bağımlı olduğu tartışmasızdır. İşçi işveren otoritesi altında ve onun emir ve talimatları ile iş görür. Denetim altındadır. İrade serbestliği yoktur. Ancak fesihle bağımlılık ortadan kalkar. Bu nedenle somut olayda da olduğu gibi sözleşmenin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda bulunmakla tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.”*** Diyerek, konuya son noktayı koymuştur. Yargıtayın diğer dairelerinin , 13. Hukuk , 22. Hukuk ve 9. Hukuk dairelerinin kararları daha dolaylı yoldan mahkemelerin görevli olduğunu belirten kararlardır. Ancak burada Yargıtay dairelerini , bu şekilde dolaylı kararlar vermelerinden dolayı suçlamak haksızlık olacaktır. Burada asıl eleştirilmesi gereken kurumlar federasyonlardır. Federasyonlar Anayasa değişikliğini yapıldığı 2011 tarihinde sonra , talimatlarını ve tip sözleşmelerindeki ibareleri, Anayasa değişikliğine göre revize etmemişlerdir. Bu durumda , talimatlarda ve tip sözleşmelerde belirtilen ve sporcu , antrenör ve kulüpler arasındaki sözleşmede kaynaklı alacaklarda federasyon kurullarının görevli olduğu yolundaki , ibareler anayasa aykırı olmuştur.

Yukarıda yazılanların ışığında gerek Yargıtay ve mahkeme kararları gerekse , birbirleriyle örtüşen yasal düzenlemeler talimatlar ve yönetmelikler ışığında, **sporcu alacağı davalarında Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu , antrenör alacağı davalarında ise İş Mahkemelerinin görevli olduğunu** , tip sözleşmede yazılan anlaşmazlık ibaresinin, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ve sonrasında yapılan Anayasa değişikliği sonucunda, sporcu ve kulüp arasındaki sözleşmeden kaynaklı alacak ve mali hakları kapsamadığı sonucuna varılmaktadır. Başka bir anlatımla genel mahkemelerin görevini ortadan kaldırmamaktadır.

Tüm bu anlatılanlar ışığında, Türkiye Voleybol Federasyonu ve Türkiye Basketbol Federasyonu, Tip Sözleşmelerinde ve talimatlarında yer alan ve özetle taraflar arasındaki , sözleşmeden kaynaklı mali, ve parasal uyuşmazlıkların zorunlu olarak Federasyon Kurullarında çözümlenmesine ilişkin, “Geçerli İşlem Koşulu” Anayasaya ve SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğine aykırılık teşkil etmektedir. Sporcuların antrenörlerin ve sporla ilgili kişilerin, mali ve parasal uyuşmazlıklarda, Federasyon Kurullarına başvurmadan , genel mahkemelere başvurmasının önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Genel mahkemelerin de önlerine gelen bu tip uyuşmazlıklarda, görevsizlik kararı yerine uyuşmazlığın esasına girerek karar vermeleri gerekmektedir. Nitekim bir çok yerel mahkeme ve Yargıtay bu konuda

önerilerine gelen uyuşmazlıklarda esastan karar vererek , Anayasanın ilgili değişikliğine uygun hareket etmişlerdir.

Bu çalışmamızda, tip sözleşme adı verilen ve içerisinde , Federasyonlar tarafından genel işlem şartları barındıran sözleşmelerde bulunan göreve ilişkin bir maddenin dayanağı olan düzenlemenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesinin ardından yapılan Anayasa değişikliği sonucu, mahkemelerin ve Federasyon Kurullarının , uyuşmazlıkların çözülmesi aşamasındaki görevi incelenmiştir. Sonuçta yapılan Anayasa değişikliği ile , sözleşmeden kaynaklı mali uyuşmazlıklarda sporcular , antrenörler ve diğer spor adamları, uyuşmazlığın çözümü için doğrudan genel mahkemelere başvurabileceklerdir. Sporcu , antrenör ve spor adamlarının sözleşmeden kaynaklı parasal uyuşmazlıklarının çözümü için Federasyon organlarına başvuru zorunluluğu, Anayasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011 tarihinden itibaren ortadan kalkmıştır. Sporcu ve antrenörün , parasal uyuşmazlıklar ile ilgili olarak doğrudan genel mahkemeler başvurmalarının önünde hiçbir engel bulunmamaktadır.

Av. Mehmet Serhan ÖZDEMİR

KAYNAKÇA

:

AYANOĞLU Taner, Anayasa Mahkemesi'nin 02.07.2009 Tarih ve 2006/118 E Sayılı, 3289 Sayılı Kanununun Ek 9. Maddesinin Bazı Hükümlerinin İptaline Dair Kararın Sonuçları ve Türk Spor Yargısına Olası Etkileri, Türk Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, "Spor Hukukunda Güncel Sorunlar II Sempozyumu, 30 Ocak 2010 Cumartesi, Olimpiyat Evi-Ataköy, s.13-29. (İptal Kararlarının Sonuçları).

EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler , 16. Baskı, Ankara 2014.

KOCASAKAL Özdemir Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), İstanbul, 2013.

ÖZDEMİR Mehmet Serhan, Antrenör Alacağı Davaları, Ankara, 2015.